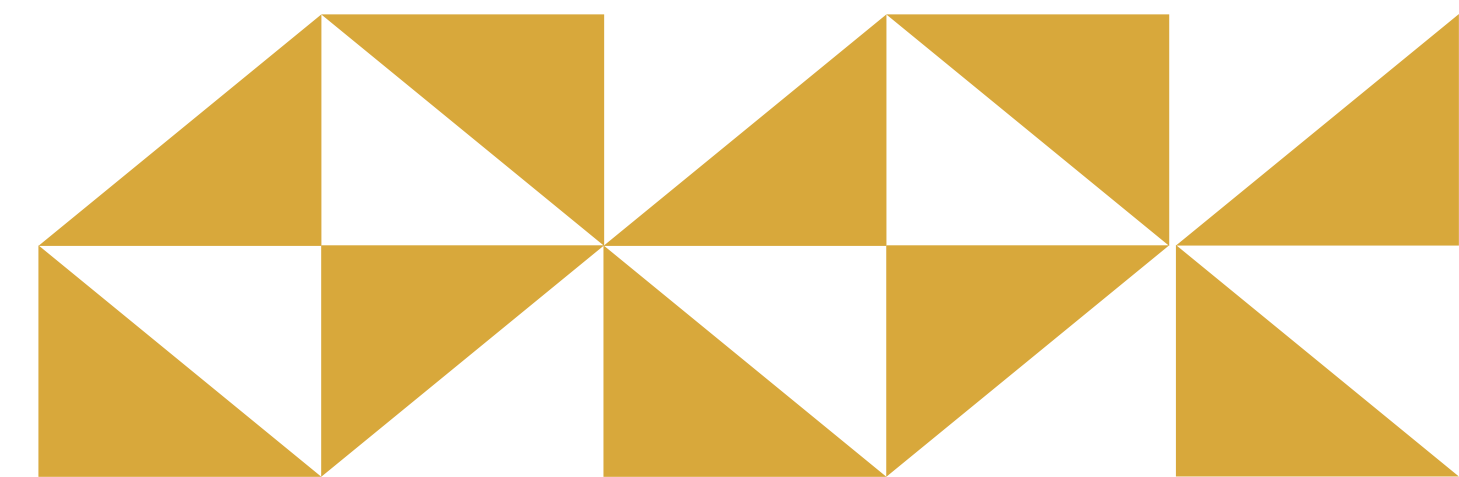

Vaikuttavuusselvitys kansanopistojen
maahanmuuttajakoulutuksesta Suomen
Kansanopistoyhdistys ry:lle

E2 Tutkimus
2025

Sisällys

Vaikuttavuusselvityksen tausta	3
Tulokset	8
Opiskelijoiden kokemukset kielen oppimisesta ja sen merkityksestä	9
Suomalaisen yhteiskunnan tuntemus ja kotoutuminen	13
Yhteisöllinen oppimisympäristö opiskelijoiden tukena	18
Asiantuntijoiden näkemykset kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksesta	22
Arviointi	28
Tiivistelmä: Keskeiset havainnot aineistosta	30
Arvioinnin tulokset: Maahanmuuttajakoulutuksen vaikuttavuus	35
Lyhyesti	42

Vaikuttavuusselvityksen tausta

Johdanto

Kansanopistot tarjoavat maahanmuuttajille aikuisten perusopetusta, kotoutumiskoulutusta ja luku- ja kirjoitustaidon koulutusta sekä muita kielikoulutuksia maahan muuttaneille. Tässä ne toteuttavat omaa lakisääteistä tehtäväänsä kotoutumiskoulutuksen järjestämisessä muiden vapaan sivistystyön oppilaitosten kanssa*. Vapaan sivistystyön laki määrittää myös koulutuksen rahoituksen.

Suomessa kansanopistojen lisäksi maahanmuuttajakoulutusta tarjoavat muut julkiset oppilaitokset, yksityiset koulutuksen järjestäjät sekä esimerkiksi erilaiset järjestöt.

Suomen kansanopistojen verkosto kattaa maantieteellisesti koko Suomen. Yhteensä kansanopistoja on 74, joista 11 on ruotsinkielisiä. Näistä opistoista valtaosa tarjoaa koulutusta maahanmuuttajille.

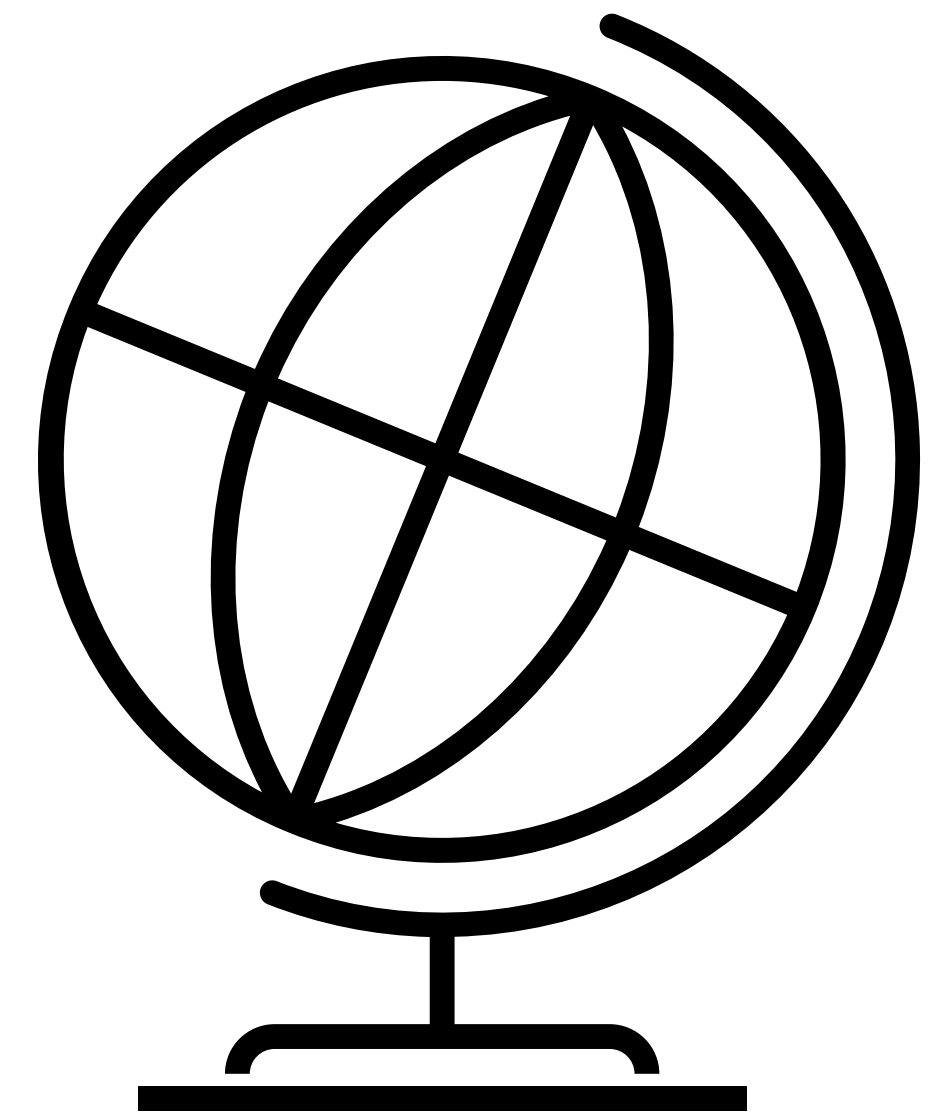
E2 Tutkimus selvitti Suomen Kansanopistoyhdistys ry:n toimeksiannosta kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja opetukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Selvityksen ovat tehneet YTM Aino Heikkilä ja VTT Jenni Simonen.

*Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998)

Vaikuttavuusselvitys arvioi seuraavien osa-alueiden toteutumista kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksessa:

- Kotoutumiskoulutuksen tavoitteiden saavuttaminen
- Aikuisten perusopetuksen tavoitteiden saavuttaminen
- Opiskelijoiden osallisuuden kokemus ja hyvinvointi sekä niiden vaikutukset suomalaiseen yhteiskuntaan integroitumisessa
- Opiskelijan orientoituminen yhteiskuntaan
- Kansanopiston yhteisöllisen oppimisympäristön vaikutus kotoutumiseen
- Koulutuksen yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset

Selvityksessä käydään ensin temaattisesti läpi kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksen opiskelijoille suunnatun kyselyn ja haastatteluiden keskeisiä tuloksia. Tämän jälkeen esitellään asiantuntijoiden näkemyksiä kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksesta. Lopussa koko aineistoa tarkastellaan kokonaisuutena ja vastataan arviointikysymyksiin.

Aineistot ja toteutus

Vaikuttavuusarvioinnin pohjana on hyödynnetty laadullista ja määrällistä aineistoa:

Kysely kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksen opiskelijoille:

Kysely toteutettiin Webropolilla 20.–31.1.2025 ja siihen vastasi 1293 opiskelijaa yli 40 oppilaitoksesta eri puolilta Suomea. Kyselylinkkiä levitettiin kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksen opettajien kautta. Osassa oppilaitoksista kyselyyn oli mahdollista vastata oppitunnin aikana. Kysely selvitti opiskelijoiden arviota oppimistaan asioista ja sopeutumisestaan Suomeen. Kysely toteutettiin suomeksi ja ruotsiksi.

Kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksen opiskelijoiden haastattelut:

Lisäksi arviointia varten haastateltiin kuutta maahanmuuttajakoulutuksessa olevaa opiskelijaa helmikuun 2025 aikana. Haastatteluihin osallistui opiskelijoita eri oppilaitoksista eri puolilta Suomea. Haastatteluissa keskusteltiin opiskelijoiden kokemuksista kansanopistoista ja opintojen merkityksestä heidän elämässään.

Kansanopistojen opiskelijoiden kyselyssä ja haastatteluissa huomioitiin opiskelijoiden osin rajallinen kielitaito. Haastattelukysymykset ja kyselyn vastausvaihtoehdot pyrittiin muotoilemaan selkosuomella ja -ruotsilla.

Maahanmuuttajakoulutusta tuntevien asiantuntijoiden haastattelut:

Helmi-maaliskuun 2025 aikana haastateltiin lisäksi yhdeksää maahanmuuttajakoulutusta tuntevaa asiantuntijaa julkishallinnon, koulutuksen ja tutkimuksen sekä elinkeinon edunvalvonnan aloilta. Osa haastatteluista toteutettiin Teamsissa, osa vastasi kysymyksiin kirjallisesti Webropol-lomakkeella. Haastattelut kartoittivat asiantuntijoiden näkemyksiä maahanmuuttajakoulutuksesta Suomessa sekä kansanopistojen vahvuuksia ja heikkouksia maahanmuuttajakoulutuksen järjestäjinä.

Kansanopistojen maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille suunnattu kysely

- Vastaajista naisia on 58 prosenttia ja miehiä 40 prosenttia. Kaksi prosenttia ei kertonut sukupuoltaan tai on muunsukupuolinen (n=1293).
- Joukossa on opiskelijoita kaikista ikäryhmistä: alle 17-vuotiaat (5 %), 18–29-vuotiaat (29 %), 30–39-vuotiaat (29 %), 40–49-vuotiaat (22 %), 50–59-vuotiaat (10 %) ja yli 60-vuotiaat (4 %). Kaksi prosenttia ei ole ilmoittanut ikäänsä.
- Yli puolet (60 %) opiskelijoista on aloittanut opintonsa nykyisessä koulussa vuonna 2024, noin neljännes (24 %) vuonna 2023 ja noin kymmenesosa (8 %) vuonna 2022. Opintonsa vuonna 2025 aloittaneita on kolme prosenttia ja jonakin muuna vuonna aloittaneita viisi prosenttia.
- Opiskelijoiden yleisimmät äidinkielet ovat ukraina (29 %), venäjä (11 %) ja arabia (10 %).
- Suomeksi kyselyyn vastasi 88 prosenttia opiskelijoista, ruotsiksi 12 prosenttia.

TULOKSET

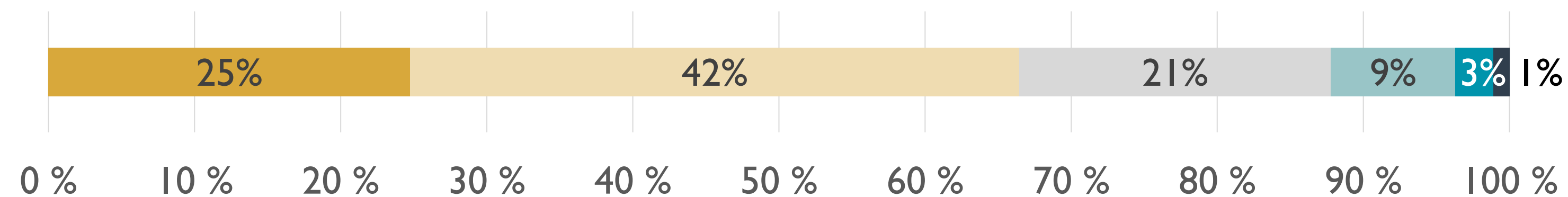

Opiskelijoiden kokemukset kielen oppimisesta ja sen merkityksestä

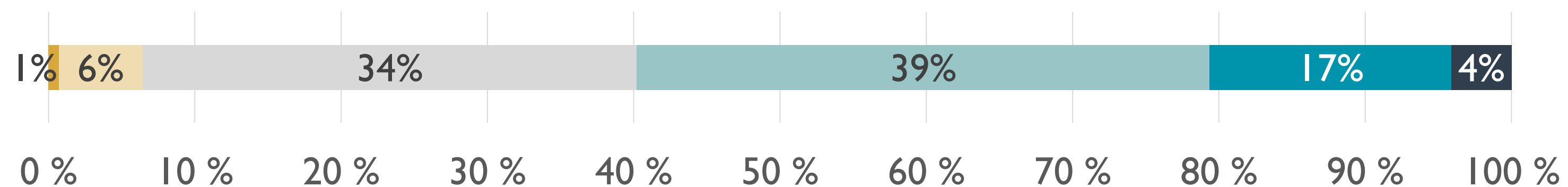
Opiskelijat kokevat nykyisen kielitaitonsa merkittävästi paremmaksi kansanopiston koulutusta edeltävään aikaan

Valitse kielitaitoasi parhaiten kuvaava vaihtoehto. (%)

Kuinka hyvin puhuit suomen/ruotsin kieltä ennen kuin tulit tähän koulutukseen?

Kuinka hyvin puhut suomea/ruotsia nyt?

- En yhtään.
- Osasin/osaan joitakin sanoja (hei, kiitos, anteeksi).
- Ymmärsin/ymmärrän lyhyitä lauseita ja kysymyksiä.
- Pystyin/pystyn hoitamaan arjen asioitani (esim. ostoksilla käynti, julkinen liikenne, harrastukset).
- Ymmärsin/ymmärrän kieltä ja pystyn osallistumaan monipuolisesti erilaisiin arjen tilanteisiin.
- Keskustelin ja luin/keskustelen ja luen sujuvasti suomeksi.

Enemmistö (67 %) maahanmuuttajakoulutuksen opiskelijoista arvioi, ettei osannut ennen nykyistä koulutustaan suomen tai ruotsin kieltä yhtään tai osasi vain joitakin sanoja. Nykyistä kielitaidon tasoa tarkasteltaessa tämän joukon osuus on kutistunut seitsemään prosenttiin. Samaan aikaan vähintään arjen asioiden hoitamisen tasolla suomea tai ruotsia tarkasteluhetkellä kokee puhuvansa yli puolet (60 %) opiskelijoista.

Opiskelijoiden lähtötasossa on eri koulutusohjelmien kesken jonkin verran vaihtelua. Esimerkiksi lukutaitokoulutuksessa opiskelevista valtaosa (89 %) osasi korkeintaan yksittäisiä sanoja ennen nykyistä koulutusta. Aikuisten perusopetuksessa tämän joukon osuus on noin puolet (53 %).

On huomattava, että opiskelijat arvioivat kielitaitoaan koulutuksen ollessa vielä kesken, ja osa on vasta aloittanut opintonsa. Suomessa vietetty aika vaikuttaakin opiskelijoiden kielitaitoon. Pidempään Suomessa olleet arvioivat sekä kielitaitonsa ennen koulutusta että nykyisen kielitaitonsa paremmaksi kuin maassa lyhyemmän aikaa olleet.

Opiskelijoille kielitaito ja rohkeus käyttää kieltä ovat opintojen keskeisintä antia

Kielitaidon merkitys on opiskelijoille itselleen suuri. Kysyttäessä haastattelussa, mitä kansanopistossa oppimastaan he pitävät erityisen tärkeänä, opiskelijat nostivat ensimmäisenä esiin kielitaidon.

Varsinaisen kieliopin ja sanavaraston karttumisen lisäksi opiskelijat pitivät arvokkaana opintojen tuomaa rohkeutta käyttää kieltä arjen tilanteissa. Opiskelijat kokivat merkitykselliseksi sen, että pystyvät nykyisin asioimaan itsenäisesti eri asiayhteyksissä.

Moni myös suhtautui kielen oppimiseen tavoitteellisesti ja halusi oppia käyttämään kieltä mahdollisimman sujuvasti. Opiskelijat näkivät sujuvan kielitaidon väylänä osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja työelämää.

Tärkeä juttu minulle on puhuminen, se on tärkeämpi kuin kaiken, ja myös minä löysin montaa ystäviä koulussa, ja opin millainen minun täytyy puhua ihmisen kanssa, ja millainen ihmisiä ovat suomalaiset. Myös **kun mä voin puhua, ja se on minulle tosi tärkeä, ja se auttaa minua paljon kaikki paikassa, kaikki asioille, minä voin puhua kaiken kanssa, ei tarkka, ei täydellinen, mutta minä voin selittää hänelle, mitä mä haluan, mitä mä teen, ja minkä takia mä esimerkiksi olen täällä. Ja ne ovat minulle tärkeä asia. Koska **kun tulin Suomeen, minä en voi puhunut suomea mitään, ja se on mun mielestä vaikea kieli.****

Haastattelu 3, opiskelija

Opiskelijoiden mukaan kansanopisto oppimisympäristönä on helpottanut kielen oppimista

Kyselyaineiston perusteella merkittävä joukko opiskelijoista kokee nykyisin osaavansa suomen tai ruotsin kieltä paremmin kuin ennen kansanopiston koulutusta.

Haastatteluissa opiskelijat kiittivät kansanopistoja siitä, että ovat koulutuksessa kohdanneet äidinkielenään suomea tai ruotsia puhuvia myös epämuodollisissa yhteyksissä, kuten koulun järjestämissä tapahtumissa. Tämä on mahdollistanut sanaston karttumisen ja myös puhekielen vivahteisiin tottumisen:

”Me voimme keskustella heidän [suomalaistaustaisten opiskelijoiden] kanssa tauolla, me voimme myös kuunnella heitä. Kun esimerkiksi me olemme syömässä, me voimme kuunnella jotkut puhekielisanat ja se on mun mielestä mielenkiintoista. Mä kysyn heti, mitä se tarkoittaa ja ne selittää.”
 (Haastattelu 4, opiskelijat)

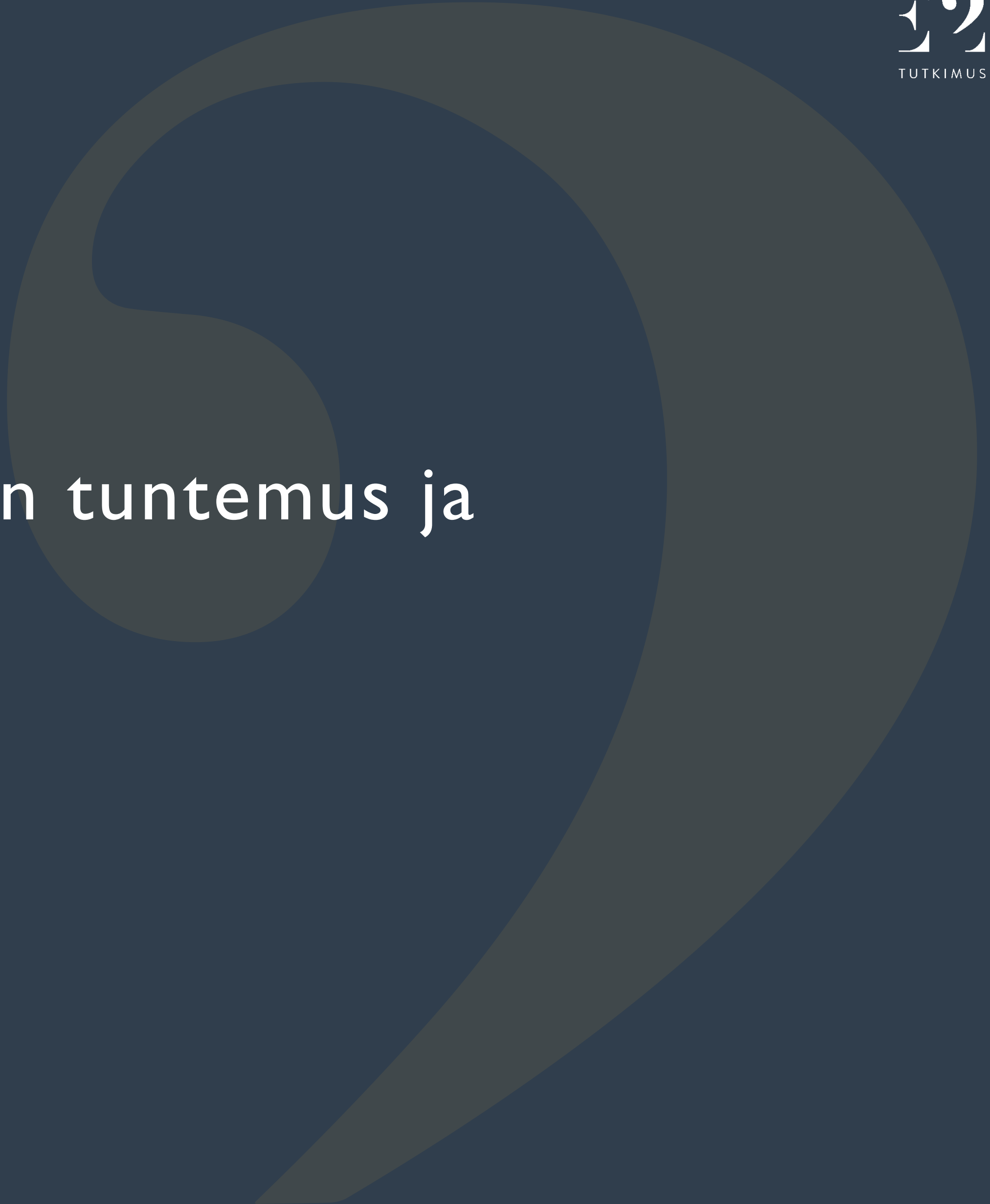
Kunkin kansanopiston alueelliset olosuhteet ja lisäksi opiskelijoiden henkilökohtainen tilanne vaikuttavat kuitenkin siihen, toteutuuko opiskelijoiden keskinäinen vuorovaikutus opiston arjessa. Eräs haastateltu koki, että omassa opistossa samalta kielialueelta lähtöisin olevat opiskelijat ovat ryhmäytyneet keskenään ja käyvät keskusteluita omalla äidinkielellään, mikä vaikeuttaa opiskelijoihin tutustumista ja myös yhteistä kielen oppimista:

”Opettaja on hyvä, mutta on ryhmä, koska on paljon ukrainalaisia ja ukrainalaiset puhua keskenään ukrainaa. Puhua [minulle] englantia, koska minä en ymmärrä ukrainaa, en ymmärrä suomea. En tiedä, onko sana ukrainaa, sana suomea.” (Haastattelu 5, opiskelijat)

Suomalaisen yhteiskunnan tuntemus ja kotoutuminen

Selvä enemmistö opiskelijoista kokee oppineensa koulutuksessa tärkeää tietoa Suomesta

Millainen Suomessa kulttuuri, esimerkiksi joulukulttuuri, meillä on ollut juhla koulussa. Esimerkiksi itsenäisyyspäivä, suomalaiset tekevät kun se on itsenäisyyspäivä, nyt me tiedämme.

Mutta ennen kuin tulimme kouluun emme tiedä mitään. Mistä aiheesta suomalaiset tykkää puhua paremmiten, miten voin aloittaa puhumaan suomalaisten kanssa. Sitä myös opiskelemme, ei vain opiskelumateriaali, mutta elämästä, mitä voit tehdä, jos haluat asua Suomessa pitkään.

Haastattelu I, opiskelijat

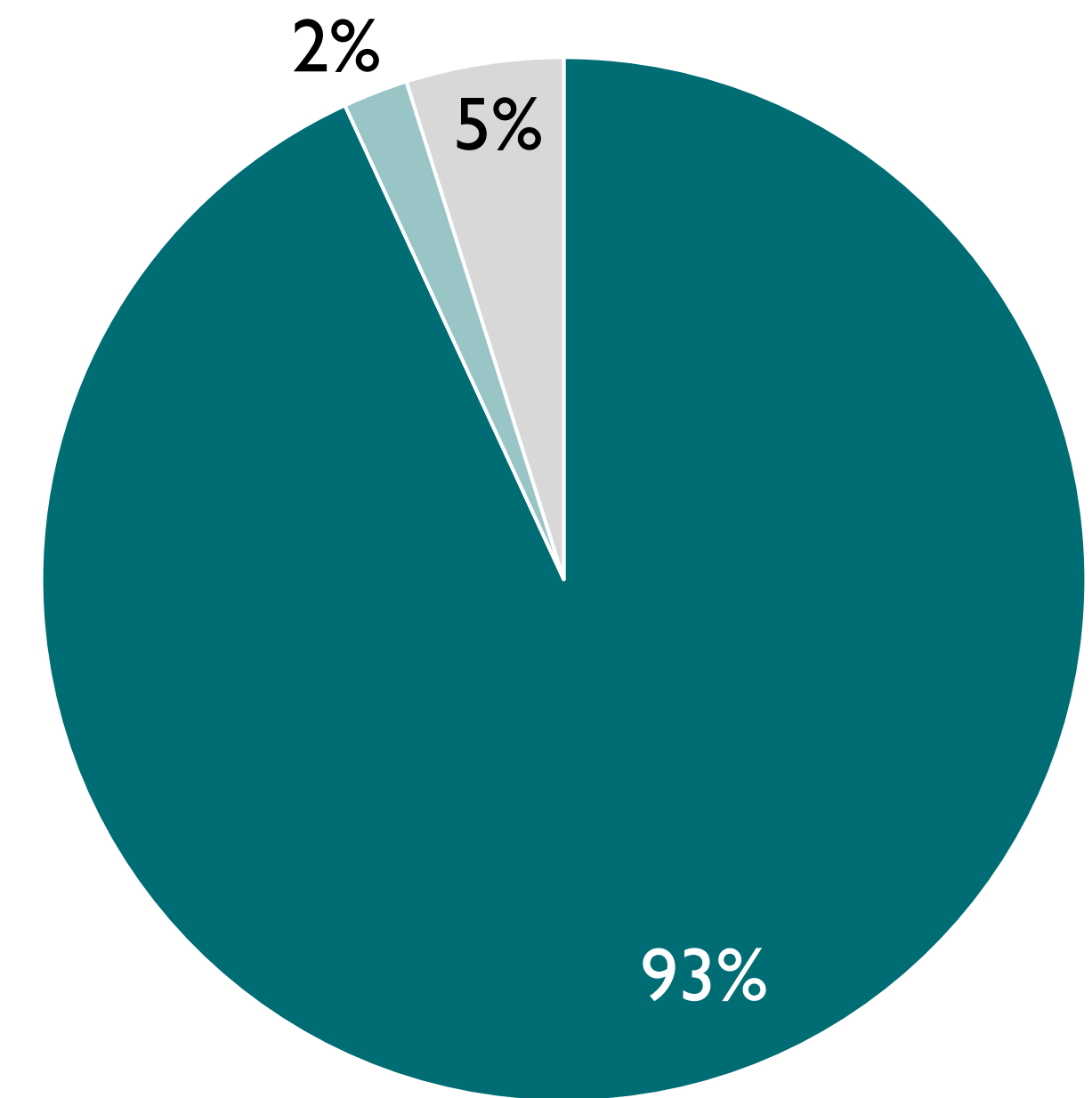
Lähes kaikki (93 %) opiskelijat arvioivat oppineensa kansanopiston koulutuksessa tärkeää tietoa Suomesta.

Haastatteluissa opiskelijat kuvasivat, kuinka ovat esimerkiksi opistolla järjestettyjen yhteisten juhlien kautta oppineet ymmärtämään suomalaista tapakulttuuria ja toimimaan erilaisissa arjen tilanteissa. Arjen taitoja voi erään opiskelijan mukaan olla esimerkiksi se, että tietää, mistä puheenaiheista suomalaiset mielellään keskustelevat.

Opinnoista on ollut monenlaista konkreettista hyötyä opiskelijoiden elämässä. Selvä enemmistö (88 %) arviokin saaneensa opinnoista apua arjen asioiden hoitamiseen.

Arvioi opintojasi kansanopistossa. Oletko samaa mieltä?(%)

Olen oppinut koulutuksessa tärkeää tietoa Suomesta.

■ Kyllä ■ En ■ En tiedä

Opiskelijoiden tiedot ja suomalaisen yhteiskunnan tuntemus ovat vahvistuneet kansanopiston koulutuksessa

Oletko oppinut alla olevista asioista kansanopiston koulutuksessa? (%)

Suomessa asuvan oikeudet ja velvollisuudet	
Kyllä	88 %
En	5 %
En tiedä	7 %
Suomalaiset arvot, tavat ja perinteet	
Kyllä	92 %
En	2 %
En tiedä	6 %
Koulutus ja työelämä	
Kyllä	89 %
En	5 %
En tiedä	6 %
Viranomaisten kanssa asiointi	
Kyllä	66 %
En	17 %
En tiedä	17 %
Äänestämisen, vaalit ja päätöksenteko	
Kyllä	52 %
En	25 %
En tiedä	23 %

Valtaosa opiskelijoista arvioi oppineensa kansanopiston koulutuksessa Suomessa asuvan oikeuksista ja velvollisuuksista (88 %), suomalaisista arvoista, tavoista ja perinteistä (92 %) sekä koulutuksesta ja työelämästä (89 %).

Viranomaisten kanssa asiointi ja suomalainen päätöksentekojärjestelmä jäävät teemoina opiskelijoille vieraammiksi. Reilu puolet (66 %) kokee oppineensa viranomaisten kanssa asioinnista ja noin puolet (52 %) äänestämisestä, vaaleista ja päätöksenteosta.

Osittain opiskelijoiden näkemyksiä voi selittää se, että näitä teemoja ei ole vielä ehditty käydä läpi koulutuksessa. Vuonna 2023 opintonsa aloittaneista yli puolet (61 %) arvioi oppineensa äänestämisestä, vaaleista ja päätöksenteosta. Vuonna 2024 aloittaneista noin puolet (48 %) ajattelee samoin.

Tästä huolimatta selvästi harvempi myös pidempään opiskelleista kokee oppineensa viranomaisten kanssa asioinnista tai päätöksentekojärjestelmästä verrattuna oikeuksia, kulttuuria ja työelämää käsitteleviin teemoihin.

Opinnot auttavat opiskelijoita hahmottamaan oman polkunsa Suomessa

*He [opettajat] tietävät kaikki, että ei vain mistä mä kotoisin tai mitä mun nimi, mutta kaikki. Miksi mä opin, mitä mä tulevaisuudessa haluaisin tehdä. Koska he keskustelevat meidän kanssa, kun me tulimme kurssi. **Opettaja keskustelivat meidän kanssa ja hän antoi myös neuvoja, mitä mä teen kurssin jälkeen, jos mä haluan mennä, esimerkiksi minä haluan mennä opiskelemaan hoitoalaa, opettaja antoivat, mitä mä teen.***

Haastattelu I, opiskelija

Toiveet ja suunnitelmat tulevaisuudelta kuvaavat opiskelijoiden orientoitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Haastatellut opiskelijat kertoivat toiveestaan rakentaa elämänsä Suomessa ja omista urahaaveistaan.

Haastattelut vahvistavat kyselyaineiston kuvaa siitä, että opinnot ovat auttaneet monia hahmottamaan paremmin, mitä elämä Suomessa voisi heidän kohdallaan tarkoittaa. Opiskelijat arvostivat opettajien henkilökohtaista panosta ja perehtymistä kunkin opiskelijan tilanteeseen.

Enemmistö opiskelijoista kokee löytäneensä opintojen kautta tekemistä myös vapaa-ajalleen (71 %), saaneensa koulutuksesta apua tulevien opintojen suunnitteluun (77 %) ja opiston auttaneen työmahdollisuuksien selvittämisessä (66 %).

Arvioi opintojasi kansanopistossa. Oletko samaa mieltä? (%)

Olen löytänyt opintojeni kautta uutta tekemistä myös vapaa-ajalle.

Kyllä	71 %
En	17 %
En tiedä	12 %

Olen saanut koulutuksesta apua tulevien opintojeni suunnitteluun.

Kyllä	77 %
En	9 %
En tiedä	14 %

Olen saanut opistolta apua työmahdollisuuksien selvittämiseen.

Kyllä	66 %
En	16 %
En tiedä	18 %

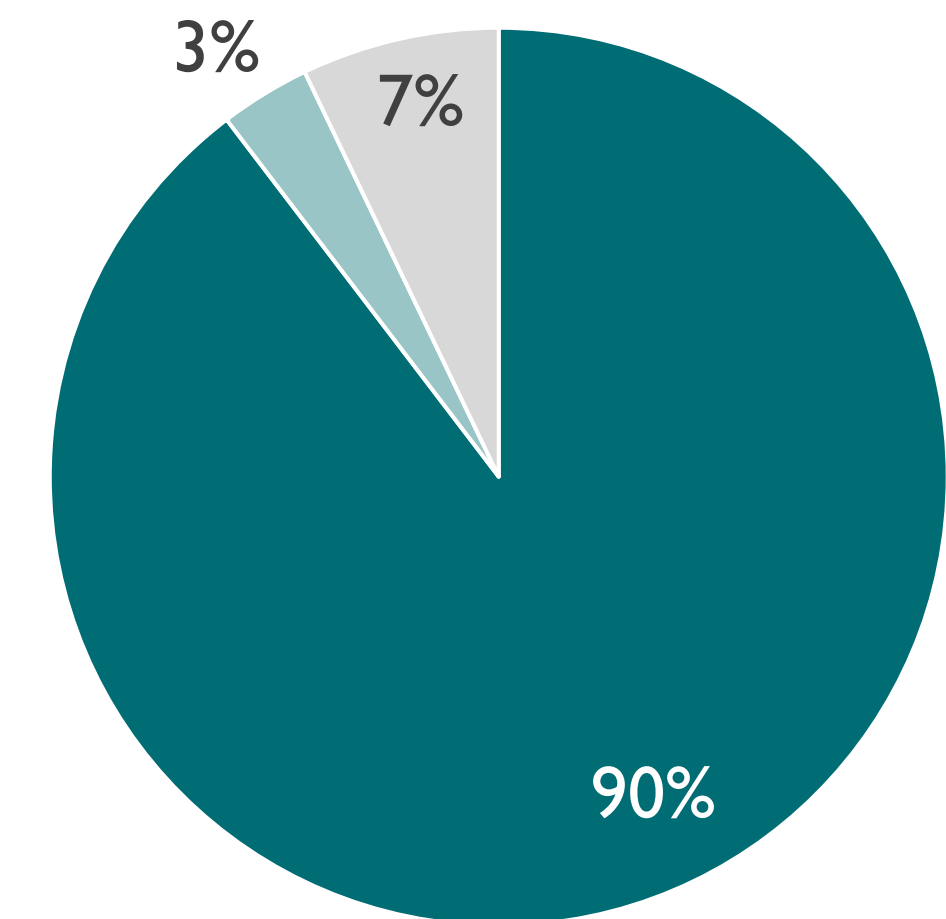
Valtaosa (90 %) kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksen opiskelijoista kokee opintojen parantaneen viihtymistään Suomessa. Haastatteluissa nousi esiin, että osalle jo pelkästään koulutuksen pariin pääsy voi olla valtavan tärkeä, omatoimisuutta vahvistava tekijä arjessa. Opinnot ovat tuoneet myös konkreettista hyötyä, kun esimerkiksi kaupassa asiointi on helpottunut ja opittuja taitoja on voinut hyödyntää muun muassa oman talouden suunnittelussa.

Arjen taitojen lisäksi opiskelulla ja opistolla käymisellä itsessään voi olla suuri opiskelijan hyvinvointia tukeva vaikutus:

”Koulu antoi minulle niin paljon, koska mä olen ollut myös masentunut ja koko ajan mä olen ollut kotona. Sä tiedät, että Suomessa talvet on tosi vaikea. Kun mä tuun kouluun, mulla tulee tosi hyvä fiilis, mä näen ihmisiä, mä voin keskustella heidän kanssaan, mä voin nauraa, mä voin syödä ihmisten kanssa.” (haastattelu 4, opiskelijat)

Arvioi opintojasi kansanopistossa. Oletko samaa mieltä? (%)

Opiskelu on parantanut viihtymistäni Suomessa.

■ Kyllä ■ En ■ En tiedä

Yhteisöllinen oppimisympäristö opiskelijoiden tukena

Opiskelijayhteisö voi olla maahanmuuttajalle tärkeä tuki

*Mä ymmärsin sydämessä, että se on tosi tärkeää, että ilmapiiri on ihana koulussa. Eli sitten, kun ympärillä on kauniita ihmisiä, sitten se on helppoa oppimaan, koska mulla on motivaatiota. **Meidän koulu on pieni, se on vähän kuin perhe. Se on tosi tärkeätä.***

Haastattelu 2, opiskelija

Haastatellut opiskelijat kuvasivat elämää ennen opintojen aloittamista vaikeaksi. Elämänpiiri saattoi rajoittua kotiin ja lähtömaassa koettu itsenäisen toimijuuden menettäminen tuntui vaikealta.

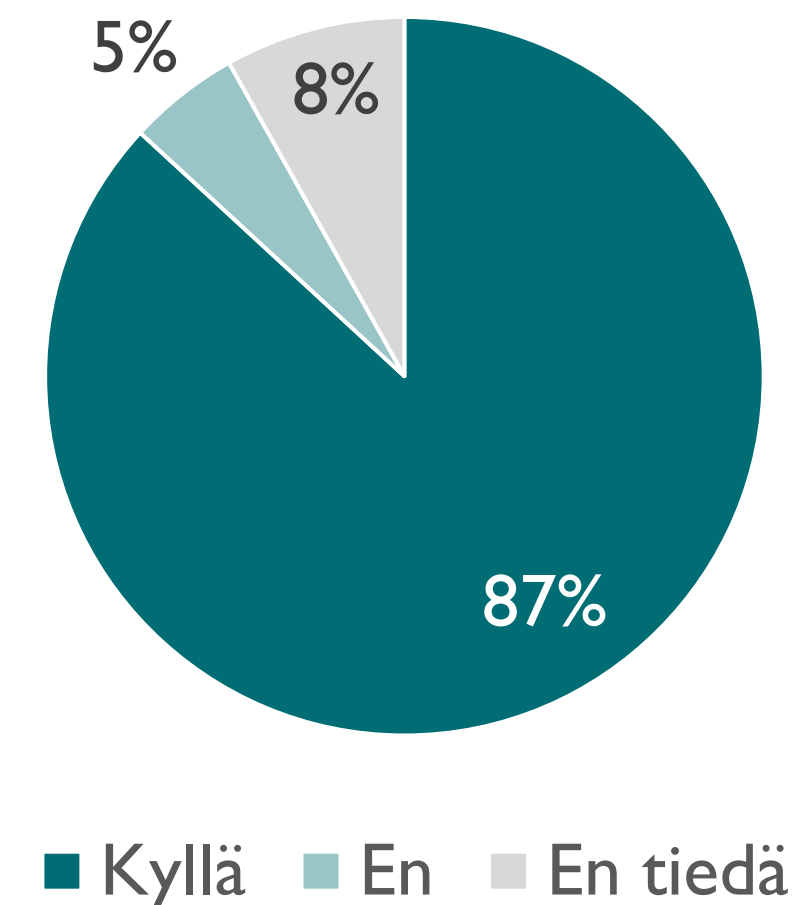
Tässä tilanteessa opintojen kautta löydetyllä sosiaalisella verkostolla voi olla suuri merkitys. Kyselyn perusteella enemmistö (87 %) opiskelijoista kokee olevansa osa opiskelijayhteisöä. Eräs haastatelluista kuvasi pientä kouluaan perheeksi, jossa uskalsi ilmaista itseään ja suhtautua avoimesti oppimiseen.

Haastatellut kuvasivat tutustuneensa opintojen kautta niin toisiin maahanmuuttajiin kuin suomalaistaustaisiin opiskelijoihin sekä muuhun koulun henkilöstöön.

Opiskelijoille tärkeä tutustumisen väylä olivat kansanopiston järjestämät retket ja tapahtumat, joissa syntyneitä tuttavuuksia oli helpompi pitää yllä myös arjessa.

Arvioi kansanopiston oppimisympäristöä. Oletko samaa mieltä?

Tunnen opistolla olevani osa opiskelijayhteisöä.

Enemmistö (80 %) kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksen opiskelijoista kertoo osallistuneensa opiston järjestämään vapaa-ajan toimintaan. Toiminta ei kuitenkaan tavoita kaikkia ja vajaa viidennes (15 %) on jäänyt tapahtumien ulkopuolelle.

Ystävät lisäävät viihtymistä ja tarjoavat tilaisuuden harjoitella kieltä

Haastatellut opiskelijat kertoivat koulusta saatujen uusien ystävien helpottaneen yksinäisyyden tunnetta ja tuoneen vapaa-ajalle tekemistä. Ystävien ja tuttavien kanssa pääsi harjoittelemaan suomen tai ruotsin kieltä ja toisaalta jakamaan ajatuksia elämästä Suomessa. Opiskelijat toivoivat ystävyyksien säilyvän myös tulevaisuudessa, vaikka opinnot kansanopistolla aikanaan päättyvät.

Valtaosa kyselyyn vastanneista (95 %) maahanmuuttajakoulutuksen opiskelijoista arvioi saaneensa uusia ystäviä ja tuttavita kansanopiston kurssilta. Enemmistö (90 %) on tutustunut myös muihin opistolla oleviin ihmisiin, kuten opiskelijoihin toisilta kursseilta ja muuhun henkilökuntaan oman opettajan ohella.

Eräs haastateltu pohti, että koulun hyvä ilmapiiri ja tutustuminen taustaltaan suomalaisiin opiskelijoihin vahvistivat myönteistä kuvaa Suomesta ja tunnetta yhteiskunnan vastaanottavuudesta.

Haastateltu epäili, että vastaavasti maahanmuuttajaopiskelijoiden eristäminen omiin ryhmiinsä, erilleen suomalaisista voisi lisätä kokemuksia syrjinnästä ja eriarvoisuudesta.

Opiskelijoiden elämäntilanteet ovat kuitenkin erilaisia eivätkä kaikki haastatellut kokeneet löytäneensä ystäviä opistolta. Taustalla voi olla monia syitä. Jo muodostuneisiin ryhmiin voi olla vaikea päästä mukaan ja toisaalta odotukset ystävyydeltä voivat olla eri taustoista tulevilla erilaiset. Yhdeksi ystävyyskriteeriksi haastatteluissa nousi esimerkiksi se, että ystävän kanssa jaetaan muutakin kuin vain kouluarki:

”Uusi ystäviä, ei, koska me tapasin koulussa, ei kaupungilla, ei kaupassa.” (Haastattelu 5, opiskelijat)

Henkilökohtaiset, lämpimät välit opettajiin ja henkilökuntaan tuovat turvaa

Haastatellut opiskelijat arvostivat suuresti opettajiaan ja muuta kansanopistojen henkilökuntaa. Opiskelijat pitivät tärkeänä, että heidät oli kohdattu avoimesti ja että ”opettajat tietävät kuka mä oon, ja mun harrastuksia, mä en ole vain nimi tai numero” (haastattelu 2, opiskelijat).

Tätä pidettiin isona erona esimerkiksi isompiin kouluihin, joissa opettajilla ei opiskelijoiden arvion mukaan aina ole mahdollisuutta samalla tavalla tutustua yksittäisiin opiskelijoihin tai tukea heidän henkilökohtaista matkaansa osaksi suomalaista yhteiskuntaa.

Valtaosa (92 %) opiskelijoista kokeekin, että kansanopistojen opettajat ja muu henkilökunta välittävät opiskelijoista. Suurin osa (92 %) kokee myös saaneensa opiston henkilökunnalta apua ja tukea opinnoissaan.

Yleisemmin apua arjen asioiden hoitamiseen opistolta arvioi saaneensa enemmistö (78 %) opiskelijoista.

Arvioi kansanopiston oppimisympäristöä. Oletko samaa mieltä? (%)

Tunnen, että opettaja ja muut henkilökunnan jäsenet välittävät minusta.	
Kyllä	92 %
En	2 %
En tiedä	6 %
Olen saanut opiston henkilökunnalta apua ja tukea opinnoissani.	
Kyllä	92 %
En	4 %
En tiedä	4 %
Olen saanut opistolta apua arjen asioiden hoitamiseen.	
Kyllä	78 %
En	11 %
En tiedä	11 %

Asiantuntijoiden näkemykset kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksesta

Koulutuksentarjoajien monipuolisuus on etu – kansanopistojen vahvuutena nähdään joustavuus ja opiskelijoiden kohtaaminen

Toimivaa maahanmuuttajakoulutuksessa on se, että erilaisille kohderyhmille on erilaista koulutusta tarjolla tai ainakin kehitetty. Aikuiset maahanmuuttajat ovat hyvin heterogeeninen ryhmä, joten kaikille samaa -ajattelu olisi tuhoisaa.

Haastattelu 15, asiantuntijat

Haastatellut asiantuntijat painottivat, että maahanmuuttajat ovat hyvin heterogeeninen ryhmä, jonka sisällä elämäntilanteet, koulutustarpeet ja -valmiudet ovat keskenään hyvin erilaiset. Haastateltujen mukaan on tärkeää, että Suomessa maahanmuuttajakoulutusta järjestävät useat erilaiset toimijat, sillä näin on mahdollista löytää kunkin maahanmuuttajan tilanteeseen parhaiten sopiva koulutuspolku.

Kansanopistojen vahvuutena haastatellut mainitsivat oppilaitosten kyvyn sopeuttaa ketterästi toimintaansa ja tarjoamaansa opetusta. Kiitosta saivat myös opettajat, joilla on kokemusta sellaistenkin opiskelijoiden kohtaamisesta, joille koulunkäynti voi monista eri syistä olla vaikeaa.

*”Hyvin **osaavat opettajat** ja koulutuksen mallit on hyvin pitkälle hioutuneet. Mutta sitten mä ajattelen sen, että myöskin on ollut sellainen **notkeus ja sellainen nopea tarttuminen** niihin **tilanteisiin.**”* (Haastattelu 6, asiantuntijat)

Yhtenä erona verrattuna muihin maahanmuuttajakoulutuksen tarjoajiin haastatteluissa nousi esiin kansanopistojen opiskelijoille tarjoama mahdollisuus asua opistolla. Asumisen lisäksi asiantuntijat arvioivat myös oppilaitosten pienen koon tukevan yhteisöllisyyden muodostumista ja opiskelijoiden tutustumista toisiinsa riippumatta siitä, mitä koulutusta nämä käyvät. Tiivis opistoyhteisö näyttäytyi vahvuutena, jossa pystytään huomioimaan opiskelijoiden yksilölliset tilanteet ja tukemaan kiinnittymistä yhteiskuntaan.

Näkemykset kansanopistojen yhteisöllisyydestä ja alueellisuudesta jakautuvat

Haastatellut asiantuntijat näkivät kansanopistojen tarjoamassa yhteisöllisessä oppimisympäristössä paljon hyviä puolia, mutta toivat esiin myös mahdollisia ongelmakohtia. Erään asiantuntijan sanoin on mahdollista, että tiiviiseen yhteisöön ”*syntyy helposti omanlaisiaan klikkejä ja valtarakenteita ja ulossulkevia mekanismeja ja muuta tällaista, jos ne [yhteisöllisyyttä edistävät] organisaattorit ei ole tarkkana*”.

Mahdollisena riskinä pidettiin myös liian tiivistä ryhmäytymistä opistoyhteisöön, jos sen seurauksena opiskelijan integroituminen ympäröivään yhteiskuntaan jää vajaaksi.

Eräs haastateltu pohti lisäksi, miten tiivis yhteisöllisyys ja joidenkin opistojen erityinen, esimerkiksi kristillinen arvopohja yhdessä vaikuttavat opiskelijan orientoitumiseen Suomeen ja hänelle muodostuvaan kuvaan Suomesta.

Haastatellut asiantuntijat näkivät kansanopistojen yhteisöllisyyden lisäksi myös maantieteellisessä hajautumisessa sekä hyviä että huonoja puolia. Toisaalta hyvänä asiana pidettiin, että kansanopistojen verkosto on laaja ja opistoja löytyy myös pienemmiltä paikkakunnilta, joissa ei välttämättä ole muita koulutusmahdollisuuksia tarjolla maahanmuuttajille:

”Kaikilla paikkakunnilla ei kuitenkaan ole muita koulutuksenjärjestäjiä, jolloin kansanopistojen rooli kotouttamistyössä voi olla merkittävä.”
(Haastattelu 14, asiantuntijat)

Toisaalta asiantuntijat pohtivat, että kansanopistot saattavat sijaita kaukana asutuskeskuksista, joihin maahanmuuttajat hakeutuvat. Vaikka tämän ajateltiin vahvistavan pienempien paikkakuntien elinvoimaa, samalla eräs haastatelluista pohti, onko perusteltua rahoittaa koulutuksen järjestämistä syrjäseuduilla, jos sille ei ole siellä aitoa kysyntää.

Asiantuntijat peräänkuuluttavat toiminnan läpinäkyvyyttä ja arvioinnin lisäämistä

Asiantuntijat nostivat esiin monia kansanopistojen vahvuuksia, mutta kokivat kuitenkin vaikeaksi arvioida, miten kansanopistot suhteutuvat muihin kentän toimijoihin. Asiaa etenkin hieman etäämmältä katsovat kokivat tiedon saamisen koulutuksista olevan hankalaa, mikä vaikeuttaa myös toiminnan arviointia:

”Ne [eri toimijoiden maahanmuuttajakoulutukset] ei ole yhteismitallisia. Että jos me ajatellaan vapaan sivistystyön kenttää, siellä on monenlaista. Siellä on hyvin eri mittaisia kursseja vaikkapa ja epäintensiivisiä osa niistä. Niin eihän niitä kannatakaan tai voikaan verrata johonkin työvoimakoulutukseen, joka on niin kun velvoittavaa ja intensiivistä ja joka päivä. Sitten tätä vertailua vaikeuttaa myös se, että yksiköt ja mittarit on ihan tosi erilaisia. Siis se, että mikä on ihan se suorite esimerkiksi, onko se opiskelijaviikko? Onko se opiskelutunti?”
(Haastattelu 9, asiantuntijat)

Osalla haastatelluista ei ollut tietoa, miten esimerkiksi tavoitellun kielitason saavuttamista seurataan. Asiantuntijoiden joukosta peräänkuulutetaankin nykyistä läpinäkyvämpää arviointijärjestelmää, jolla koulutuksen saavutuksia olisi mahdollista seurata. Koulutusten tulosten jäädessä epäselviksi voivat kansanopistojen perustelut omasta paikastaan maahanmuuttajakoulutuksen järjestäjinä jäädä huteriksi. Pahimmillaan kansanopistojen pyrkimykset voivat näyttäytyä edunvalvontana, jossa opiskelijoiden etu unohtuu:

”Maahanmuuttajakoulutus ei voi olla kansanopistojen rahoituksen pelastaja, vaan maahanmuuttajakoulutuksen pitää hyödyntää ensisijaisesti maahanmuuttajia, ei isojen kiinteistöjen ylläpidon kanssa kamppailevia opistoja.” (Haastattelu 15, asiantuntijat)

Asiantuntijat näkevät kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksessa paljon mahdollisuuksia

Asiantuntijat huomauttivat, että kansanopistojen kursseilla opiskelijat oppivat kielen lisäksi paljon muitakin taitoja. Näitä ovat esimerkiksi Suomen kulttuurin tuntemiseen ja kansalaisuuteen liittyvät taidot:

*”Yksilöllistä ohjausta, henkilökohtaista tukemista. Yhteiskuntaan integroivaa yhteisöllisyyttä. Ja sitten ehkä **ohjaamista tämmöiseen aktiiviseen kansalaisuuteen**, mikä on yksi kansanopistojen tehtävä, että olisi tärkeää, että myöskin tänne muualta muuttaneet olisivat aktiivisia toimijoita ja vaikuttajia tässä yhteiskunnassa ja **siihen minusta kansanopistojen maahanmuuttajakoulutus antaa myöskin merkittäviä valmiuksia.**”* (Haastattelu 8, asiantuntijat)

Eräs asiantuntija nosti esiin, että kansanopistoilla olisi notkeutta ottaa opetustarjontaansa myös sellaisia hieman odottamattomia taitoja, kuten yrittäjäyyttä, joista voi olla vaikea saada tietoa ja oppia muualta. Kansanopistot muodostaisivat myös luontevan ympäristön opiskella monimuotoisuuden johtamista.

Kuten todettu, asiantuntijat pitivät kansanopistojen vahvuutena niiden joustavuutta ja kokemusta erilaisten elämäntilanteiden huomioimisesta. Nämä ovat tärkeitä ominaisuuksia haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten kohtaamisessa. Sillä on opiskelijalle suuri merkitys, miten esimerkiksi opettaja kohtaa opintojen alussa kieli- ja mahdollisesti luku- ja kirjoitustaidottoman maahanmuuttajan.

Asiantuntijat pitävät maahanmuuttajakoulutuksen yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia merkittävinä

Asiantuntijat arvioivat, että kaikella maahanmuuttajakoulutuksella on olennainen merkitys maahanmuuttajien orientoimisessa ja integroimisessa suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomen kielen ja kulttuurin ymmärtäminen vahvistavat maahanmuuttajien yhteiskunnallista toimijuutta sekä valmistavat näitä työelämään ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Koulutuksella on suuri merkitys kaikenlaisissa elämäntilanteissa. Esimerkiksi lapsiaan kotona hoitava äiti siirtää oppinsa myös lapsilleen:

*”Että oli se sitten vaikka kotiäiti, jolle ei juuri sillä hetkellä se työelämä ehkä ole ensisijaisesti tavoitteena, mutta hän huolehtii perheestään ja lapsistaan ja [-] tällöisen **kotoutumiskoulutuksen kautta oppii toimimaan yhteiskunnassa.** Hän saa auttaa myöskin niitä omia, tukea niitä lapsiaan.”*
 (Haastattelu 6, asiantuntijat)

Yhteiskunnallisen toimijuuden tukeminen maahanmuuttajakoulutuksen kautta ehkäisee syrjäytymistä ja siitä aiheutuvia kustannuksia sekä ohjaa maahanmuuttajia työmarkkinoiden piiriin. Osa haastatelluista asiantuntijoista arvioi kansanopistojen olevan vahvoilla juuri yhteiskunnallisen toimijuuden tukemisessa, vaikka yleisesti ottaen asiantuntijat kokivat vaikeaksi arvioida koulutuksenjärjestäjien eroavaisuuksia.

Osa asiantuntijoista nosti esiin kriittisiä huomioita kansanopistoista ja peräänkuulutti toiminnan läpinäkyvyyttä. Toisaalta osa huolehti, että kansanopistojen voi olla vaikea asettaa hintaa omalle taidolleen kohdata ihmisyyttä ja tarjota laaja-alaista tukea, jos ne joutuvat jatkossa kilpailemaan samasta rahoituksesta avoimilla markkinoilla.

ARVIOINTI

Tämän arvioinnin pohjana on hyödynnetty kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksen opiskelijoilta kerättyä kysely- ja haastatteluaineistoa sekä maahanmuuttajakoulutusta tuntevien asiantuntijoiden haastatteluita.

Koulutuksen tavoitteiden saavuttamista ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta arvioidaan opiskelijoiden ja asiantuntijoiden näkemyksiä hyödyntämällä.

Arvioinnin ulkopuolelle jäävät esimerkiksi yksittäisten oppiaineiden taitotasoon kohdistuvat tavoitteet.

Arviointi on jaettu kahteen lukuun. Ensin arviointikysymyksiä tarkastellaan tiivistämällä keskeiset havainnot koko aineistosta. Tämän jälkeen omassa luvussa esitellään arvioinnin tulokset.

Arviointikysymykset:

- Miten kansanopistojen maahanmuuttajakoulutus saavuttaa aikuisten perusopetukselle ja kotoutumiskoulutukselle asetetut tavoitteet?
- Miten kansanopistojen maahanmuuttajakoulutus on vaikuttanut opiskelijoiden osallisuuden kokemuksiin ja hyvinvointiin? Miten se on vaikuttanut opiskelijoiden yhteiskuntaan orientoitumiseen ja integroitumiseen?
- Miten kansanopistojen yhteisöllinen oppimisympäristö on vaikuttanut opiskelijan kotoutumiseen?
- Millaisia yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia kansanopistojen tarjoamalla maahanmuuttajakoulutuksella on?

Tiivistelmä: Keskeiset havainnot aineistosta

Riittävän kielitaitotason saavuttaminen on yksi keskeinen kotoutumiskoulutukselle ja maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden aikuisten perusopetukselle asetettu tavoite. Valtaosa opiskelijoista kokee tämänhetkisen kielitaitonsa paremmaksi verrattuna aikaan ennen kansanopiston koulutuksen aloittamista. Selvitystä varten kerätty aineisto kuvaa opiskelijoiden omaa kokemusta kielitaidostaan ja sitä, millainen merkitys kielen oppimisella on ollut heidän arjessaan.

Opiskelijoiden oma näkemys kielitaidostaan puhuu sen puolesta, että monen edellytykset pärjätä arjessa ovat parantuneet koulutuksen aikana. Yli puolet (60 %) arvioi puhuvansa suomen tai ruotsin kieltä tällä hetkellä vähintään tasolla, jolla pystyvät hoitamaan arjen asioitaan, kuten käymään ostoksilla ja matkustamaan julkisessa liikenteessä. Joka viides (20 %) arvioi puhuvansa kieltä vielä tätäkin paremmin.

Opiskelijat kehuivat haastatteluissa kansanopiston tarjoamaa turvallista oppimisympäristöä ja kannustavaa opettajaa. Ne ovat rohkaisseet heitä käyttämään kieltä arjessa (mahdollisista pienistä virheistä piittaamatta), antaneet työkaluja vuorovaikutukseen suomalaisten kanssa ja opettaneet puhekielen sanastoa.

Koulutus on vahvistanut suomalaisen yhteiskunnan rakenteiden ja kulttuurin tuntemusta

Kielitaidon lisäksi aikuisten perusopetuksessa tulisi saavuttaa perusopetuksen oppimäärän mukaiset tiedolliset ja taidolliset valmiudet. Tässä selvityksessä ei tarkastella oppiainekohtaisia tavoitteita, vaan kielitaidon rinnalla arvioidaan aikuisten peruskoulutuksen ja kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelmassa esiintyviä yleisempiä tavoitteita opiskelijan oppimisen edellytysten, osallisuuden, hyvinvoinnin ja yhteiskunnallisen toimijuuden edistämiseksi.

Valtaosa (93 %) opiskelijoista kokee oppineensa kansanopiston koulutuksessa tärkeää tietoa Suomesta. Enemmistö kokee saaneensa koulutuksessa lisää tietoa Suomessa asuvan oikeuksista ja velvollisuuksista (88 %), arvoista, tavoista ja perinteistä (92 %) sekä koulutuksesta ja työelämästä (89 %). Yli puolet on oppinut myös

viranomaisten kanssa asioinnista (66 %) sekä äänestamisestä, vaaleista ja päätöksentekojärjestelmästä (52 %).

Enemmistö opiskelijoista arvioi saaneensa koulutuksesta lisäksi apua tulevien opintojensa suunnitteluun (77 %), työmahdollisuuksien selvittämiseen (66 %) ja löytäneensä opintojen kautta uutta tekemistä myös vapaa-ajalle (71 %).

Valtaosa (90 %) kokee opiskelun parantaneen omaa viihtymistään Suomessa.

Kansanopistojen yhteisöllinen oppimisympäristö on lisännyt opiskelijoiden osallisuutta ja hyvinvointia

Haastateltujen näkemyksen perusteella kansanopistot erottaa muista maahanmuuttajakoulutuksen tarjoajista etenkin niiden oppilaitosmuoto ja oppimisympäristön yhteisöllisyys. Näkemys nousee esiin niin asiantuntijoiden kuin opiskelijoiden haastatteluissa.

Enemmistö (87 %) kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksen opiskelijoista tuntee olevansa opistolla osa opiskelijayhteisöä. Lisäksi valtaosa on saanut kurssilta uusia ystäviä ja tuttavvia (95 %) sekä tutustunut kurssikavereiden ohella myös muihin opistolla oleviin ihmisiin (90 %).

Oppimisympäristöllä voi olla opiskelijoille suuri merkitys, sillä monen maahanmuuttajan elämänpiiri on kapea Suomeen muuton jälkeen. Eräs opiskelija kertoi esimerkiksi muuttaneensa puolisonsa mukana ja ihmetelleensä alussa, mitä oikein tekee Suomessa. Synnyinmaassa koettu elämänhallinta oli vaihtunut hämmennykseen ja epätietoisuuteen.

Parhaassa tapauksessa toisiin opiskelijoihin ja opiston henkilökuntaan tutustuminen sekä yhteiset retket ja juhlat ovat lisänneet ymmärrystä suomalaisesta kulttuurista, vahvistaneet uskoa tulevaisuuteen ja tukeneet opiskelijoiden yhteiskunnallista toimijuutta.

Lisäksi opiskelu samassa ympäristössä taustaltaan suomalaisten opiskelijoiden kanssa vahvistaa kokemusta suomalaisen yhteiskunnan vastaanottavuudesta. Arkiset, luontevat kohtaamiset suomalaisten kanssa ovat tärkeitä osallisuuden tunteen vahvistamisessa.

Haastatteluissa nousi esiin myös kansanopistojen opettajien merkitys. Henkilökohtaiset ja lämpimät välit opettajien ja muun henkilökunnan kanssa vahvistivat kuulluksi ja nähdyksi tulemisen kokemusta. Enemmistö (92 %) opiskelijoista kokee saaneensa henkilökunnalta apua ja tukea opinnoissaan.

Maahanmuuttajakoulutuksella arvioidaan olevan tärkeä yhteiskunnallinen ja taloudellinen vaikutus

Haastatellut asiantuntijat arvioivat kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksen yhteiskunnallisia vaikutuksia pääosin yleisellä tasolla. Maahanmuuttoa he pitivät välttämättömänä ajatellen Suomen väestönkehitystä, jossa ikääntyneiden osuus kasvaa ja syntyvyys laskee. He näkivät tarpeellisena maahanmuuttajille tarjottavan koulutuksen, joka auttaa maahantulijoita pääsemään mahdollisimman nopeasti osaksi suomalaista yhteiskuntaa, kiinni työelämään ja opintoihin sekä rakentamaan tulevaisuuttaan Suomessa.

Asiantuntijoiden mukaan koulutuksen tuottamista kustannuksista huolimatta koulutuksesta huolehtiminen on yhteiskunnalle edullisempi vaihtoehto kuin kouluttamatta jättäminen. Vaarana on maahanmuuttajien syrjäytyminen työelämästä ja opinnoista sekä syrjäytymisen mukanaan tuomat sosioekonomiset vaikeudet ja niiden inhimillinen hinta.

Asiantuntijat nostivat esiin myös ongelmia. Osa huomautti, että nykyinen maahanmuuttajakoulutuksen rahoitusjärjestelmä on sekava ja vaikeasti hallinnoitava. Tämä tekee myös kokonaisuuden ja yksittäisten koulutuksenjärjestäjien toiminnan arvioinnista vaikeaa. Kun kokonaiskuva jää hämäräksi, syntyy helposti huoli siitä, käytetäänkö yhteiskunnan niukkoja resursseja parhaalla mahdollisella tavalla.

Arvioinnin tulokset: Maahanmuuttajakoulutuksen vaikuttavuus

Kansanopistojen tarjoama kielikoulutus vahvistaa maahanmuuttajien toimijuutta ja edellytyksiä aktiiviselle yhteiskunnan jäsenyydelle

- **Tulosten perusteella on selvää, että kansanopistojen maahanmuuttajakoulutus on parantanut opiskelijoiden kielitaitoa.** Kansanopistojen kielikoulutus vaikka sen itsenäistä vaikutusta kielitaidon kohentumisessa on vaikea eritellä.
- **Tulosten valossa kansanopistot ovat onnistuneet erityisen hyvin opiskelijoiden arjen kielivalmiuksien vahvistamisessa.** Kielitaito vahvistaa opiskelijoiden yhteiskunnallista toimijuutta ja osallisuutta, kun he pärjäävät arjessa ilman ulkopuolista apua. Kielitaito on kieliopin ja sanaston osaamisen lisäksi myös rohkeutta käyttää kieltä ja altistaa itsensä vuorovaikutustilanteille. Tämä valmius parantaa opiskelijoiden edellytyksiä menestyä myös jatko-opinnoissa ja työelämässä.
- **Kansanopistojen turvallinen ja kannustava oppimisympäristö on vahvistanut opiskelijoiden kokemuksia omasta pystyvyydestä.** Tämä näkyy konkreettisesti arjessa, kun kauppaan, apteekkiin tai liikennevälineisiin ei tarvitse enää saattajaa mukaan ja asiointi hoituu ilman puhelimen käännössovellusta. Saavutettu omatoimisuus ruokkii rohkeutta laajentaa elämänpiiriä entisestään.
- **Kansanopintojen kielikoulutus on antanut valmiuksia vuorovaikutukseen taustaltaan suomalaisten kanssa ja auttanut opiskelijoita muodostamaan uusia sosiaalisia verkostoja.** Hyvät vuorovaikutustaidot ovat välttämättömiä niin opiskelijoiden yksityiselämässä kuin jatko-opinnoissa ja työelämässä.
- **Kehittämisehdotus:** Kansanopistojen kannatta panostaa toimintansa tuloksista viestimiseen ja pohtia keinoja, joilla tehdä saavutuksia näkyväksi. Kansanopistojen toimintaa pienen välimatkan päästä tarkastelevan voi olla vaikea hahmottaa, mistä opistojen toiminta muodostuu ja mikä ne erottaa muista koulutuksen järjestäjistä. Toiminta voi näyttäytyä sirpaleisena ja panostukset viestintään auttaisivat todentamaan opetuksen saavutukset. Myös yhteiset raportointimallit toisten koulutuksenjärjestäjien kanssa voisivat olla avuksi.

Koulutuksessa saatu tieto Suomesta vahvistaa opiskelijoiden toimijuutta ja tukee integroitumista 1/2

- **Tulosten perusteella maahanmuuttajien tieto Suomesta ja suomalaisesta kulttuurista on vahvistunut.** Paikallisten tapojen tunteminen on antanut työkaluja omassa arjessa pärjäämiseen ja auttanut maahanmuuttajia navigoimaan uudessa ympäristössä. Lisäksi tieto vähentää uuteen kulttuuriin liittyvää vierauden tuntua ja kokemusta yhteiskunnan ulkopuolelle jäämisestä. Tämä helpottaa opiskelijoiden siirtymistä maahanmuuttajakoulutuksesta jatko-opintoihin, työelämään ja yhteiskunnan jäsenyyteen.
- **Koulutus on lisännyt opiskelijoiden tietoa suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteista ja vahvistanut ymmärrystä suomalaisista traditioista.** Näiden tunteminen lisää luottamusta suomalaiseen yhteiskuntaan, edistää kotoutumista ja auttaa löytämään itselle sopivia polkuja uudessa maassa. Ne ovat oleellisia tulevaisuudensuunnitelmien rakentamisessa ja päätöksessä asettua Suomeen. Monialainen ymmärrys ympäröivän yhteiskunnan odotuksista ja yksilön velvollisuuksista

vahvistaa kokemusta yhteiskunnan oikeudenmukaisuudesta ja lujittaa yhteiskuntarauhaa. Tällä on suora vaikutus myös Suomen kokonaisturvallisuuteen, jota ei epävakaina aikoina ole varaa heiluttaa.

- **Kansanopistojen opettajat rohkaisevat opiskelijoiden kiinnostusta suomalaista yhteiskuntaa ja sen toimintatapoja kohtaan,** mikä kannustaa opiskelijoita tutustumaan uuteen maahan myös omin päin. Tämä edesauttaa maahanmuuttajien kiinnittymistä Suomeen ja yhteiskunnan yhteiseen rakentamiseen.
- Tulosten perusteella kansanopistojen tarjoama yhteiskunnallinen ja kulttuurinen ymmärrys Suomesta on tukenut maahanmuuttajien **integroitumista yhteiskuntaan,** luonut mahdollisuuksia **monipuoliselle osallisuudelle,** kannustanut oppimiseen ja **vahvistanut toimijuutta.**

Koulutuksessa saatu tieto Suomesta vahvistaa opiskelijoiden toimijuutta ja tukee integroitumista 2/2

➤ **Kehittämisehdotus:** Kansanopistojen on syytä pysyä valppaana ja seurata tarkasti yhteiskunnan nousevia osaamistarpeita. Joustavuutta pidetään yhtenä kansanopistojen vahvuuksista, mikä antaa niille tilaisuuden vastata tehokkaasti uusiin, joskus odottamattomiinkin tarpeisiin.

Kansanopistojen kannattaa jatkaa uusien mahdollisuuksien kartoittamista ja laajentaa esimerkiksi paikallisia yhteistyöverkostoja, jotta opiskelijoiden siirtymistä suojatusta, turvallisesta oppilaitosympäristöstä jatko-opintoihin, työelämään ja yhteiskunnan jäsenyyteen voidaan helpottaa. Opetuksen päättyessä opiskelijan on pystyttävä itsenäisesti edistämään koulutus- ja uratavoitteitaan, mikä on yksi kriittisistä pisteistä maahanmuuttajan pitkäaikaisessa integroitumisessa yhteiskuntaan.

Eduksi on, että opistoilla on selkeät toimintamallit myös siirtymävaiheeseen, sillä vahva kiinnittyminen opiskelijayhteisöön ja oppilaitokseen voivat jyrkentää opiskelijan kokemaa muutosta.

Parhaimmillaan kansanopistojen yhteisöllinen oppimisympäristö kannustaa oppimaan, lisää hyvinvointia ja helpottaa kotoutumista

- **Kansanopistojen ilmapiiri ja opiskelijayhteisön tuki lisäävät opiskelijoiden hyvinvointia.** Pienet yksiköt mahdollistavat opiskelijoiden tutustumisen toisiinsa ja opiston henkilökuntaan. Monille jo opiskelu itsessään ja opintojen tuoman arjen rytmi parantaa hyvinvointia, jos arki ennen opintojen aloittamista on rajoittunut kodin seinien sisälle ja rutiineja on ollut vaikea luoda. Opiskelijayhteisö ja uudet ihmissuhteet voivat lieventää muuton jälkeen koettua yksinäisyyttä, ulkopuolisuutta ja ahdistusta. Opiskelijan edellytykset aktiiviselle yhteiskunnan jäsenyydelle paranevat ja tarve erilaisille tukipalveluille vähenee.
- **Tulosten perusteella kansanopistojen opettajilla ja muulla henkilökunnalla on iso rooli opiskelijoiden hyvinvoinnin ja toimijuuden vahvistamisessa.** Opiskelijoille on ollut suuri merkitys sillä, että he ovat tulleet kohdatuiksi yksilöinä. Opintojen aloitus on voinut olla opiskelijalle hyvinkin jännittävä tilanne, johon on liittynyt huolta omasta pärjäämisestä ja hämmennystä. Haastatellut opiskelijat osoittavatkin suurta arvostusta ja jopa kiintymystä opettajiaan kohtaan. Opettajien ammattitaito on

kansanopistoille suuri vahvuus, mikä nousee esiin myös asiantuntijoiden haastatteluissa.

- **Kehittämisehdotus:** Yhteisöllisyyden edistämisessä tärkeää on kiinnittää huomiota siihen, että suomea ja muita kieliä puhuvien keskinäistä vuorovaikutusta tuetaan ja saman kieliryhmän opiskelijoiden liiallista ryhmäytymistä ehkäistään, jottei kielen oppiminen ja uusien sosiaalisten suhteiden luominen viivästy.

Yhteisöllinen oppimisympäristö on voimakas keino lisätä maahanmuuttajien hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymisestä ja mielenterveyden ongelmista aiheutuvia kuluja. Yksilöt ja elämäntilanteet ovat kuitenkin erilaisia eivätkä kaikki opiskelijat löydä opistolta omaa verkostoa. Tässä tilanteessa muuten tiivis yhteisöllisyys voi vain korostaa ulkopuolisuutta.

Kansanopistojen toiminnassa tulee kiinnittää huomiota siihen, että toiminta tavoittaa kaikki halukkaat, eikä osa jää huomaamatta ulkopuolelle.

Maahanmuuttajakoulutuksen yhteiskunnalliset vaikutukset näyttäytyvät kuluja suurempina 1/2

- **Maahanmuuttajakoulutuksella on myönteisiä vaikutuksia työvoiman saatavuuteen ja talouskasvuun.** Vaikka koulutuksen taloudellisten vaikutusten mittaaminen euroissa ei ole yksiselitteistä, niin tulokset osoittavat, että opiskelijoiden edellytykset sopeutua suomalaisille työmarkkinoille ovat parantuneet. Tämä on tärkeää, sillä nykyisten ennusteiden mukaan ilman maahanmuuttajien työpanosta Suomea uhkaa lähitulevaisuudessa työvoimapula. Yhteiskuntaan ja työnarkkinoille kiinteästi integroituneet maahanmuuttajat lisäävät tuottavuutta ja edesauttavat talouskasvua.
- **Maahanmuuttajakoulutuksessa tarvitaan erityyppisiä koulutuksen järjestäjiä.** Yksilöiden tuen tarve vaihtelee eikä yksi koulutusmalli sovi kaikille. Kun tarjolla on erilaisia vaihtoehtoja, on jokaiselle maahanmuuttajalle mahdollista löytää opintopolku, joka tehokkaimmin tukee työelämässä tarvittujen taitojen muodostumista ja integroitumista yhteiskuntaan.
- **Kansanopistojen erityinen vahvuus on niiden kyky kohdata erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita, mihin ei välttämättä muilla koulutuksentarjoajilla ole vastaavaa mahdollisuutta tai osaamista.** Kun haavoittuvassa asemassa oleville maahanmuuttajille tarjotaan jo alkuvaiheessa näiden tarvitsema tuki, myöhempi tuen tarve vähenee ja näiden siirtyminen palveluiden kuluttajista aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi ja työvoimaksi nopeutuu.
- **Kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksella onkin todennäköisesti sosiaaliturvamenoja pienentävä vaikutus.** Koulutukseen osallistuminen on parantanut opiskelijoiden hyvinvointia ja viihtymistä Suomessa. Opiskelijat ovat saaneet apua tulevaisuutensa suunnitteluun ja työkaluja kulkea kohti päämääriään. Kansanopistojen yhteisöllinen oppimisympäristö edistää verkostoitumista ja maahanmuuttajien kiinnittymistä, jotka puolestaan ehkäisevät syrjäytymistä, köyhyyttä ja niistä aiheutuvia kustannuksia, kuten mielenterveysongelmia, rikollisuutta ja sosiaaliturvan tarvetta. Syrjäytymisen tulee yhteiskunnalle monella tavoin kalliiksi.

Maahanmuuttajakoulutuksen yhteiskunnalliset vaikutukset näyttäytyvät kuluja suurempina 2/2

- **Kehittämisehdotus:** Kansanopistojen kannattaa etsiä uusia, innovatiivisia keinoja osallistua Suomen menestyksen rakentamiseen. Tällainen voi esimerkiksi olla yrittäjyyskoulutuksen tarjoaminen maahanmuuttajille. Pienet- ja keskisuuret yritykset muodostavat Suomen kansantalouden selkärangan, ja moni maahanmuuttajistakin päätyy yrittäjäksi. Maahanmuuttajat voivat tuoda mukanaan uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja innovaatioita, jotka voivat vahvistaa Suomen talouskasvua.
- Yrittäjänä menestyminen edellyttää maahanmuuttajalta kuitenkin konkreettisen yrittäjyyttä koskevan tiedon lisäksi ymmärrystä Suomesta liiketoimintaympäristönä ja siitä, millaiset arvot ja toimintamallit suomalaisia ohjaavat. Kansanopistoilla on erinomaiset edellytykset lisätä tätä tietoisuutta.

Lyhyesti 1/2

- Maahanmuuttajakoulutukseen panostaminen maksaa itsensä takaisin. Välittömistä kustannuksistaan huolimatta pitkällä aikavälillä tarkasteltuna maahanmuuttajien kouluttaminen lisää verotuloja, vähentää sosiaaliturvamaksuja ja edistää talouskasvua.
- Kansanopistojen koulutuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden, tehokkuuden ja taloudellisten vaikutusten kannalta keskeistä on, miten hyvin opistot pystyvät auttamaan maahanmuuttajia sopeutumaan ja osallistumaan yhteiskuntaan ja työmarkkinoille.
- Arviointi osoittaa, että kansanopistojen maahanmuuttajakoulutus parantaa opiskelijoiden valmiuksia siirtyä jatko-opintoihin, työelämään ja aktiiviseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Koulutus vahvistaa opiskelijoiden toimijuutta, lisää osallisuuden kokemuksia, tukee hyvinvointia ja helpottaa kotoutumista Suomeen.
- Kansanopistojen vahvuuksia maahanmuuttajakoulutuksen tarjoajina ovat ammattitaitoiset opettajat, joustavuus, opiskelijayhteisön opiskelijoille tarjoama tuki ja taito ohjata erityistä tukea tarvitsevia maahanmuuttajia.

Lyhyesti 2/2

- Toimintaa kauempaa katsoville kansanopistojen toiminta ei kuitenkaan ole läpinäkyvää – nykyinen järjestelmä vaikuttaa sirpaleiselta ja vaikeasti hallinnoitavalta.
- Kansanopistoilla on varaa kehittää toiminnastaan ja sen tuloksista viestimistä. Tässä voisi harkita yhteistyötä myös muiden koulutuksenjärjestäjien kanssa, jotta kokonaiskuvan muodostaminen helpottuisi.
- Kansanopistoilla nähdään olevan kyky ketterästi vastata yhteiskunnasta kumpuaviin osaamistarpeisiin. Tätä ominaisuutta kannattaa hyödyntää ja mahdollisuuksien mukaan tarjota maahanmuuttajille uusia koulutusmahdollisuuksia, kuten yrittäjyysopintoja.
- Lopuksi: Maahanmuuttajakoulutukseen tarvitaan erilaisia koulutuksenjärjestäjiä, jotta kohderyhmien tarpeet tulevat huomioiduksi. Kansanopistoilla on kiistattomia vahvuuksia palveluntarjoajana.

E2 TUTKIMUS ON MONITIETEINEN RIIPPUMATON TUTKIMUSLAITOS

E2 Tutkimus palvelee tutkimustiedolla. Räätelöimme kysymyksenasettelun, kaivamme esiin uutta relevanttia tietoa ja analysoimme, mitä se merkitsee.

Tulkitsemme tutkimustulokset osana yhteiskunnan muutosta.
Nostamme esiin asiakkaalle kriittiset näkökulmat ja uudet mahdollisuudet.

Arvot ja asenneilmasto

Suomen kansainvälisyys

Yhteiskunnan kriisinkestävyys

Nuorten huolet
ja voimavarat

Työelämä